

ZAPROSZENIE DO ZGŁASZANIA UWAG DOTYCZĄCYCH OCENY

Celem tego dokumentu jest poinformowanie opinii publicznej i zainteresowanych stron o pracach Komisji, aby umożliwić im przekazanie informacji zwrotnych i skuteczny udział w konsultacjach.

Zwracamy się do tych grup o przedstawienie opinii na temat przyjętego przez Komisję podejścia do wskazanego problemu i możliwych rozwiązań oraz o przekazanie nam wszelkich istotnych informacji.

TYTUŁ OCENY	Instrument „Łącząc Europę” na lata 2021–2027 – ocena śródkresowa
WIODĄCA DG I ODPOWIEDZIALNY DZIAŁ	DG MOVE, Inwestycje transportowe (dział B2)
ORIENTACYJNY HARMONOGRAM (PLANOWANE TERMINY ROZPOCZĘCIA I ZAKOŃCZENIA)	Od II kwartału 2024 r. do II kwartału 2025 r.
INFORMACJE DODATKOWE	Instrument „Łącząc Europę” – Komisja Europejska (europa.eu)

Dokument przeznaczony wyłącznie do celów informacyjnych. Nie przesądza on o ostatecznej decyzji Komisji co do tego, czy inicjatywa ta zostanie zrealizowana, ani o jej ostatecznej treści. Wszystkie opisane tu elementy inicjatywy, w tym jej harmonogram, mogą ulec zmianie.

A. Kontekst polityczny, cel i zakres oceny

Kontekst polityczny

Instrument „Łącząc Europę” (CEF2) na lata 2021–2027 utworzono w celu budowy, rozwoju, modernizacji i ukończenia transeuropejskich sieci w sektorach transportu, energii i technologii cyfrowych¹. Stanowi on kontynuację instrumentu „Łącząc Europę” (CEF1) na lata 2014–2020 realizowanego w okresie obowiązywania poprzednich wieloletnich ram finansowych (WRF)². Niezakłócona łączność transgraniczna jest warunkiem niezbędnym do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego Unii Europejskiej. Sprzyja ona spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz przyczynia się do realizacji długoterminowych zobowiązań UE w zakresie obniżenia emisyjności w ramach Europejskiego Zielonego Ładu. Budżet na wdrożenie CEF2 wynosi 33,7 mld EUR.

W sektorze **transportu** w ramach CEF2 wsparciem obejmuje się projekty infrastrukturalne będące przedmiotem wspólnego zainteresowania, których celem jest ukończenie transeuropejskiej sieci transportowej (poprawa łączności transgranicznej poprzez usunięcie wąskich gardeł i tworzenie brakujących połączeń) oraz jej modernizacja (np. projekty mające na celu rozwój infrastruktury paliw alternatywnych lub poprawę cyfryzacji, interoperacyjności i bezpieczeństwa ruchu drogowego). Instrument ma również przyczynić się do realizacji Planu działania na rzecz mobilności wojskowej 2.0 poprzez dostosowanie transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T) do wymogów podwójnego zastosowania do celów cywilnych i wojskowych³. W ramach instrumentu „Łącząc Europę” w sektorze transportu wspiera się również inicjatywę dotyczącą korytarzy solidarnościowych, która tworzy alternatywne trasy transportowe do Ukrainy i Republiki Mołdawii w odpowiedzi na rosyjską wojnę napastniczą. W ten sposób CEF2 przyczynia się do zwiększenia odporności infrastruktury transportowej, w tym przystosowania się do zmiany klimatu.

Na instrument „Łącząc Europę” w sektorze transportu przeznaczono budżet w wysokości 25,8 mld EUR. Dla

¹ [Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE\) 2021/1153 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiające instrument „Łącząc Europę” i uchylające rozporządzenia \(UE\) nr 1316/2013 i \(UE\) nr 283/2014 \(Dz.U. L 249 z 14.7.2021, s. 38\).](#)

² [Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE\) nr 1316/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające instrument „Łącząc Europę”, zmieniające rozporządzenie \(UE\) nr 913/2010 oraz uchylające rozporządzenia \(WE\) nr 680/2007 i \(WE\) nr 67/2010 \(Dz.U. L 348 z 20.12.2013, s. 129\).](#)

³ [Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 listopada 2022 r. pt. „Plan działania na rzecz mobilności wojskowej 2.0” \(JOIN\(2022\) 48 final\).](#)

państw kwalifikujących się do objęcia wsparciem z Funduszu Spójności przewidziano środki w łącznej wysokości 11,3 mld EUR, a na projekty mobilności wojskowej podwójnego zastosowania przeznaczono środki w wysokości 1,7 mld EUR.

W sektorze **energii** CEF2 przyczynia się do realizacji projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, które zwiększają rolę transgranicznej infrastruktury energetycznej jako katalizatora transformacji w kierunku neutralności klimatycznej, integracji europejskich rynków energii i interoperacyjności sieci. W ramach CEF2 wspiera się również realizację nowej kategorii projektów: projektów transgranicznych w dziedzinie energii odnawialnej, które w szczególności przyczyniają się do osiągnięcia celów w zakresie energii ze źródeł odnawialnych do 2030 r. w sposób racjonalny pod względem kosztów i stanowią integralną część ram umożliwiających współpracę w zakresie odnawialnych źródeł energii. Budżet przeznaczony na instrument „Łącząc Europę” w sektorze energii wynosi 5,89 mld EUR.

W sektorze **technologii cyfrowych** CEF2 koncentruje się na projektach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, których celem jest zapewnienie nieprzerwanego zasięgu sieci 5G wzdłuż głównych szlaków transportowych; wdrażanie nowych sieci szkieletowych lub znacząca modernizacja istniejących sieci szkieletowych oraz wdrażanie i zapewnianie dostępu do sieci o bardzo dużej przepustowości, w tym systemów 5G. Budżet przeznaczony na instrument „Łącząc Europę” w sektorze technologii cyfrowych wynosi 2,07 mld EUR.

Cel i zakres

W art. 23 rozporządzenia w sprawie CEF2 wymaga się przeprowadzenia oceny śródkresowej nie później niż w ciągu czterech lat od rozpoczęcia wdrażania programu. Celem oceny jest przedstawienie kompleksowej analizy i ustalenie postępów w realizacji celów programu w pierwszych latach wdrażania CEF2 (2021–2024) oraz sprawdzenie, czy przyznane środki są efektywnie wykorzystywane. Wyniki zostaną uwzględnione w pracach przygotowawczych nad nowymi instrumentami finansowymi w okresie obowiązywania kolejnych WRF.

W przypadku CEF2 w sektorze transportu ocena obejmie zaproszenia do składania wniosków ogłoszone w tym sektorze w latach 2021, 2022 i 2023 oraz wyniki z nich umowy o udzielenie dotacji. W przypadku instrumentu „Łącząc Europę” w sektorze energii ocena obejmie zaproszenia do składania wniosków z lat 2021–2024 oraz powiązane umowy o udzielenie dotacji. Realizacja większości projektów CEF2 w sektorach transportu i energii rozpocznie się przed 2024 r. Biorąc jednak pod uwagę fakt, że zaplanowanie i rozwój projektów infrastrukturalnych zajmuje kilka lat, większość projektów nie zostanie ukończona w okresie dokonywania oceny. Pierwsze projekty finansowane z CEF2 w sektorze technologii cyfrowych rozpoczęły się w styczniu 2023 r. i będą nadal realizowane w okresie dokonywania oceny. W związku z tym przedmiotem oceny śródkresowej będą wszystkie ukończone projekty realizowane w ramach CEF2 oraz, w miarę możliwości, dostępne informacje dotyczące trwających projektów, których data graniczna przypada na połowę 2024 r.

Ocena obejmie projekty finansowane z CEF2 we wszystkich państwach członkowskich oraz projekty realizowane z udziałem krajów spoza UE (głównie krajów EOG i krajów kandydujących). Od 2023 r. Ukraina i Mołdawia są włączone do instrumentu „Łącząc Europę”, i kwalifikują się również do otrzymania finansowania w jego ramach.

Oceny CEF2 należy dokonać w świetle jego celów ogólnych i szczegółowych celów, które określono w art. 3 rozporządzenia w sprawie tego instrumentu. Jego **głównymi celami** są budowa, rozwój, modernizacja i ukończenie transeuropejskich sieci w sektorach transportu, energii i technologii cyfrowych, a także ułatwianie współpracy transgranicznej w dziedzinie energii odnawialnej, z uwzględnieniem długoterminowych zobowiązań Unii Europejskiej do obniżenia emisyjności. CEF2 musi również przyczynić się do osiągnięcia celów dotyczących zwiększenia konkurencyjności Europy; inteligentnego, zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu; spójności terytorialnej, społecznej i ekonomicznej oraz dostępu do rynku wewnętrznego i jego integracji, z naciskiem na ułatwianie synergii między sektorami transportu, energii i technologii cyfrowych.

Cele szczegółowe CEF2 są następujące:

– w sektorze transportu:

- (i) przyczynianie się do opracowania projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, dotyczących wydajnych, wzajemnie połączonych i multimodalnych sieci i infrastruktury na potrzeby inteligentnej, interoperacyjnej, zrównoważonej, sprzyjającej włączeniu społecznemu, dostępnej, bezpiecznej i chronionej mobilności;

(ii) dostosowanie odcinków TEN-T do potrzeb podwójnego zastosowania infrastruktury transportowej z myślą o poprawie mobilności zarówno cywilnej, jak i wojskowej;

– w sektorze energii:

(i) przyczynianie się do opracowywania projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, dotyczących dalszej integracji wydajnego i konkurencyjnego wewnętrznego rynku energii, interoperacyjności sieci w wymiarze ponadgranicznym i ponadsektorowym, ułatwiających dekarbonizację gospodarki, promujących efektywność energetyczną i zapewniających bezpieczeństwo dostaw;

(ii) ułatwianie współpracy transgranicznej w dziedzinie energii, w tym energii odnawialnej;

– w sektorze technologii cyfrowych: przyczynianie się do opracowywania projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, dotyczących upowszechnienia oraz dostępu do bezpiecznych i chronionych sieci o bardzo dużej przepustowości, w tym systemów 5G, oraz do zwiększenia odporności i przepustowości cyfrowych sieci szkieletowych na terytoriach Unii poprzez połączenie ich z sąsiadującymi terytoriami, jak również do cyfryzacji sieci transportowych i energetycznych.

Zgodnie z kryteriami wskazanymi w wytycznych Komisji dotyczących lepszego stanowienia prawa ocenie poddane zostaną następujące kwestie:

Skuteczność: w ocenie rozpatrzony zostanie stopień osiągnięcia głównych i szczegółowych celów CEF2. Ocena posłuży również ustaleniu, w jakim stopniu CEF2 przyczynił się do przyspieszenia inwestycji w transeuropejskie sieci transportowe, energetyczne i cyfrowe oraz czy łączenie dotacji w ramach CEF z instrumentami finansowymi przyczyniło się do osiągnięcia celów programu. Przedmiotem oceny będzie także zarządzanie CEF2 oraz scentralizowane zarządzanie przez służby Komisji we współpracy z agencjami wykonawczymi CINEA i HaDEA. Ponadto oceniona zostanie elastyczność programu pod względem reagowania na nowe potrzeby, które powstały w następstwie zmian sytuacji geopolitycznej.

Efektywność: ocena obejmie koszty i korzyści programu, jak również analizę możliwości uproszczenia przepisów i zmniejszenia obciążeń.

Adekwatność: w ramach oceny przeanalizowane zostaną adekwatność CEF2 jako narzędzia służącego osiągnięciu założonych w nim celów politycznych oraz aktualność potrzeb określonych w rozporządzeniu.

Spójność: ocena posłuży do zbadania kwestii spójności CEF2 z innymi politykami UE, które przyczyniają się do osiągania celów tego instrumentu. W szczególności przeanalizowana zostanie komplementarność między CEF2 i innymi programami finansowania, takimi jak fundusze polityki spójności, Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, „Horyzont Europa”, InvestEU, program „Cyfrowa Europa” oraz Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy” (ISWMR). Ponadto w jej ramach rozważone zostanie, w jakim stopniu w programie wykorzystano synergie między sektorami transportu, energii i technologii cyfrowych. Jako że co najmniej 60 % finansowania w ramach CEF należy przeznaczyć na cele klimatyczne (art. 4 ust. 1), ocena posłuży również do ustalenia, w jakim stopniu finansowanie w ramach CEF było spójne z tym celem polityki i szerszymi zobowiązaniami podjętymi w ramach Zielonego Ładu.

Unijna wartość dodana: ocena posłuży ustaleniu unijnej wartości dodanej programu CEF w porównaniu z tym, co można było osiągnąć w sektorze prywatnym lub państwach członkowskich na szczeblu krajowym lub regionalnym pod względem poprawy współpracy transgranicznej, usuwania wąskich gardeł i tworzenia brakujących połączeń.

B. Lepsze stanowienie prawa

Strategia konsultacji

Ocena będzie opierać się na informacjach zwrotnych od zainteresowanych stron uczestniczących w realizacji projektów współfinansowanych w ramach CEF2, takich jak państwa członkowskie (np. ministerstwa na szczeblu krajowym i regionalnym), promotorzy projektów (np. zarządcy infrastruktury, właściwe organy i przedsiębiorstwa prywatne), instytucje finansowe występujące w charakterze partnerów wykonawczych, a także od zainteresowanych stron, które będą korzystać z wybudowanej infrastruktury.

Planowane konsultacje obejmują następujące elementy:

- po opublikowaniu zaproszenia do zgłaszania uwag, w którym czas na udzielenie odpowiedzi będzie wynosił 4 tygodnie, odbędą się 12-tygodniowe konsultacje publiczne (których rozpoczęcie zaplanowano na III kwartał

2024 r.) ukierunkowane na zebranie opinii społeczeństwa i zainteresowanych stron na temat kwestii o istotnym znaczeniu. Kwestionariusz będzie dostępny we wszystkich językach UE na portalu „Wyraź swoją opinię”;

- przeprowadzone zostaną ukierunkowane konsultacje z udziałem najważniejszych grup zainteresowanych stron, których dotyczą rozpatrywane kwestie, aby uzyskać obraz ich oceny programu i zgromadzić konkretne dane. Konsultacje te będą miały formę specjalnych kwestionariuszy i wywiadów z odpowiednimi zainteresowanymi stronami.

Informacje o konsultacjach będą przekazywane za pośrednictwem mediów społecznościowych oraz w bezpośrednich kontaktach z zainteresowanymi stronami, w tym ze stowarzyszeniami zainteresowanych stron. Sprawozdanie podsumowujące ukaże się na stronie internetowej dotyczącej konsultacji w terminie ośmiu tygodni od daty zakończenia konsultacji. Do sprawozdania oceniającego załączone zostanie streszczenie wszystkich działań konsultacyjnych.

Powody prowadzenia konsultacji

Celem konsultacji jest zebranie informacji zwrotnych na temat skuteczności, efektywności, adekwatności, spójności i unijnej wartości dodanej programu CEF w latach 2021–2024. W tym celu konsultacje mają umożliwić zgromadzenie uwag i danych od odpowiednich zainteresowanych stron.

Grupa docelowa

Główne zainteresowane strony, z którymi przeprowadzone zostaną konsultacje:

w odniesieniu do instrumentu „Łącząc Europę” w sektorze transportu:

- państwa członkowskie (krajowe ministerstwa odpowiedzialne za wdrażanie instrumentu „Łącząc Europę”, TEN-T i projektów w zakresie mobilności wojskowej);
- promotorzy projektów (zarządcy infrastruktury transportowej, podmioty utworzone w celu realizacji połączeń transgranicznych i przedsiębiorstwa prywatne);
- instytucje finansowe (Europejski Bank Inwestycyjny i krajowe banki prorozwojowe);
- przyszli użytkownicy infrastruktury współfinansowanej z CEF (stowarzyszenia przewoźników kolejowych/armatorów/przewoźników lotniczych/drogowych, spedytorzy, operatorzy transportu multimodalnego, zasiedziali lub nowi operatorzy kolejni oraz organizacje pasażerów);
- zainteresowane strony z sektora środowiska;
- europejscy koordynatorzy dziewięciu korytarzy sieci bazowej TEN-T i dwóch priorytetów horyzontalnych;

w odniesieniu do instrumentu „Łącząc Europę” w sektorze energii:

- państwa członkowskie (krajowe ministerstwa odpowiedzialne za wdrażanie projektów CEF i TEN-E);
- promotorzy projektów (operatorzy systemów energetycznych, operatorzy sieci składowania i sieci przesyłowych dwutlenku węgla, przedsiębiorstwa takie jak podmioty zaangażowane w rozwój odnawialnych źródeł energii i zakłady użyteczności publicznej);
- stowarzyszenia europejskich sieci operatorów systemów energetycznych;
- Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER);
- krajowe organy regulacyjne;
- właściwe organy krajowe odpowiedzialne za wydawanie zezwoleń;
- instytucje finansowe (Europejski Bank Inwestycyjny i krajowe banki prorozwojowe);
- użytkownicy infrastruktury (odbiorcy energii, przedsiębiorstwa kompensujące emisje, odbiorcy przemysłowi, organizacje konsumenckie, przedsiębiorstwa takie jak producenci i dostawcy energii);
- organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną środowiska;
- grupy regionalne w ramach priorytetowych korytarzy i obszarów infrastruktury energetycznej TEN-E;

w odniesieniu do Instrumentu „Łącząc Europę” w sektorze technologii cyfrowych:

- organy państw członkowskich odpowiedzialne za infrastrukturę cyfrową;
- operatorzy telekomunikacyjni (sieci telekomunikacji ruchomej, sieci szkieletowe, podmorskie);
- potencjalni użytkownicy sieci 5G (producenci samochodów, świadczeniodawcy opieki zdrowotnej itp.);
- dostawcy sprzętu (np. producenci kabli podmorskich);
- przedsiębiorstwa wdrażające infrastrukturę kablową;
- inwestorzy w infrastrukturę cyfrową.

Gromadzenie danych i metodyka

Ocena będzie opierać się na ramach monitorowania i ewaluacji CEF2 oraz na kluczowych wskaźnikach zawartych w rozporządzeniu w sprawie CEF2 w odniesieniu do wszystkich trzech sektorów (załącznik 1).

Głównym źródłem danych będą umowy o udzielenie dotacji zawarte z beneficjentami w następstwie zaproszeń do składania wniosków w latach 2021–2023. Beneficjenci mogą zostać poproszeni o przekazanie dodatkowych informacji nieuwzględnionych w umowach. Agencje wykonawcze CINEA i HaDEA zarządzające umowami o udzielenie dotacji gromadzą dane, które posłużą jako podstawa do pomiaru wskaźników określonych w ramach monitorowania i ewaluacji. Zewnętrzne badanie uzupełniające przyczyni się do określenia korzyści i kosztów realizacji programu w ujęciu ilościowym.

W przypadku instrumentu „Łącząc Europę” w sektorze transportu w ocenie uwzględnione zostaną również następujące elementy:

- [programy prac w ramach instrumentu „Łącząc Europę” w sektorze transportu i decyzje w sprawie wyboru projektów](#) w latach 2021–2024;
- [publiczna tablica wskaźników CINEA z portfelem projektów](#);
- [mapy narracyjne CINEA z okazji 10-lecia CEF](#);
- [plany prac w zakresie korytarzy TEN-T](#);
- [badania infrastruktury](#) przeprowadzone przez DG MOVE;
- sprawozdania Europejskiego Trybunału Obrachunkowego z kontroli wykonania zadań w dziedzinie transportu;
- [stanowisko koordynatorów sieci TEN-T pt. „Connecting Europe. A transport funding and financing that is adapted to the challenges ahead”](#) [Instrument „Łącząc Europę”. Finansowanie transportu dostosowane do przyszłych wyzwań] na podstawie badania dotyczącego przystosowania się do zmiany klimatu i potrzeb w zakresie inwestycji transgranicznych w celu realizacji sieci TEN-T (dostępne w III kw. 2024 r.).

W przypadku instrumentu „Łącząc Europę” w sektorze energii w ocenie uwzględnione zostaną również następujące elementy:

- [programy prac w ramach instrumentu „Łącząc Europę” w sektorze energii oraz decyzje wykonawcze w ramach zaproszenia do składania wniosków dotyczących projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania](#) na lata 2021–2024;
- [publiczna tablica wskaźników CINEA z portfelem projektów](#);
- [polityka w dziedzinie TEN-E](#) oraz rozporządzenie TEN-E z 2022 r.;
- [współpraca transgraniczna w dziedzinie energii odnawialnej](#);
- [sprawozdania monitorujące](#) dotyczące projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania ACER;
- badanie z 2021 r. pt. [„Support to the evaluation of Regulation \(EU\) No 347/2013 on guidelines for trans-European energy infrastructure”](#) [Wsparcie oceny rozporządzenia (UE) nr 347/2013 w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej];
- badanie pt. „Investment needs of European energy infrastructure to enable a decarbonised economy” [Potrzeby inwestycyjne europejskiej infrastruktury energetycznej umożliwiające obniżenie emisyjności gospodarki] (tytuł tymczasowy), zlecone przez DG ds. Energii, które ma ukazać się do III kw. 2024 r.;
- badanie pt. „Mapping of renewable energy projects with regional impact” [Tworzenie zestawienia projektów z dziedziny energii odnawialnej mających skutki regionalne], zlecone przez DG ds. Energii, które ma ukazać się do II kw. 2024 r.;
- sprawozdania Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w dziedzinie energii.

W przypadku Instrumentu „Łącząc Europę” w sektorze technologii cyfrowych w ocenie uwzględnione zostaną również informacje opublikowane na [stronie internetowej HaDEA](#) na temat postępów w realizacji programu w tym sektorze.

Zewnętrzne badanie uzupełniające, badania internetowe oraz, w stosownych przypadkach, kontakt z zainteresowanymi stronami pozwolą wypełnić luki informacyjne.

W miarę możliwości korzyści i koszty regulacyjne zostaną określone w sposób ilościowy i poddane ocenie na tle informacji przekazanych przez zainteresowane strony. Przedmiotem szczególnej uwagi będzie możliwość uproszczenia lub ograniczenia obciążeń, a w szczególności możliwość obniżenia kosztów związanych z obowiązkami sprawozdawczymi.